

In de voetsporen van Frederik van Eeden

“Gelukkig hij, die te midden van de woeste haast des levens, nu en dan een berg vindt of een meer, of een bosch, of een zonnig bloemveld, om een oogenblik te zijn in de eeuwige Natuur, waarvan ons leven slechts een vlugtig schijnbeeld is.”

SALLAND, F.W. van Eeden

Herman Gorter schreef gedichten die overstromden van verrukking over de natuur. Hij sloot zich aan het einde van de 19e eeuw aan bij de literaire beweging van de Tachtigers, waar hij Frederik van Eeden ontmoette. Van Eeden zelf beschreef de natuur als een prachtig verhaal en noemde Gorter ‘teder en romantisch, maar ook stug en onbuigzaam’. Van Eeden beschreef in geuren en kleuren de wandelingen die hij maakte en liet hierbij geen enkel detail achterwege. Ter ere van het jubileumjaar van de Nederlandse botanie hebben we met een groepje leden van de Sjoc (plantenwerkgroep van de Nederlandse Jeugdbond voor Natuur) in maart een botanische wandeling in de oude stijl gemaakt. Onze wandeling voerde ons van Nijverdal naar Holten, dwars over de Sallandse Heuvelrug.

Onze wandeling begint in het dorp

Nijverdal, gesticht in 1836 waar het riviertje de Regge kruist met de weg tussen Zwolle en Almelo. Langzaam maakt het gemeenteplantsoen, met soorten als Stinkende gouwe en Braam (door Van Eeden ‘brommel’ genoemd), plaats voor echt bos. We komen hier vooral productiebos tegen met Grove dennen. De combinatie van de stralende zon en bloeiend Speenkruid langs het pad zorgt dat het echt als voorjaar begint te voelen. Als we verder lopen wordt het bos iets soortenrijker, met Amerikaanse eiken, Beuken en Gewone esdoorn. Langs het pad zien we Gewone vlier, friscgroene bladeren van het eetbare Zevenblad en Ridderzuring, dat door Van Eeden nog Riddertronk genoemd werd. De bosbodem is bruin en kaal, maar wordt af en toe onderbroken door een ondergroei van Blauwe bosbes, plukken mos en Brede stekelvarens.

We slaan rechtsaf en komen bij het Buitencentrum Sallandse Heuvelrug van Staatsbosbeheer aan. Voor het Buitencentrum ligt een open veld, waar we langs het pad Kleine veldkers en Klein hoefblad vinden. Dit zijn enkele van de weinige soorten die nu al bloeien en voor wat extra kleur zorgen tussen al het bruin. Later in het jaar zullen de Struikhei en pollen Pijpenstrootje gaan overheersen, maar nu valt al dit kleins extra op. Ook het volgende stuk bos lijkt aangeplant te zijn, al is het een stuk gevarieerder dan we eerder zagen. Er staan vooral naaldbomen: Douglasspar, Hemlockspar, Japanse larix, Oostenrijkse den en Zwarte den. Ook groeit hier Hulst, wat aangeeft dat we op een oude bosbodem staan. Na dit bos komen wij op een dalend pad tussen Jeneverbesstruiken door. Een van deze struiken bleek bij nadere inspectie vruchtbaar te zijn, inmiddels minder bijzonder dan

Rode bosbes. (Foto: André den Ouden)

Determineren van een viooltje. (Foto: Brechtje van Amstel)

In de voetsporen van Van Eden. (Foto: Brechtje van Amstel)

een aantal jaar geleden. Het gaat weer iets beter met de Jeneverbes: het percentage vruchtbare struiken is enorm toegenomen. We zien zelfs twee jonge struikjes staan, maar weten niet zeker of ze daar uit zichzelf terecht gekomen zijn. Een citroenvlinder vergezelt ons bij de geleidelijke afdaling.

Na deze afdaling kruisen wij een ander pad en steken wij de Rietslenk over. De naam 'Rietslenk' impliceert, dat deze is ontstaan door het wegzakken van de bodem langs een breuklijn, maar dit is niet het geval. Deze slenk is ontstaan door modderstromen die ontstonden bij het smelten van de ijskappen die ons land lang geleden bedekten. De eeuwenoude heidevelden waarover wij onze weg vervolgen waren vroeger veel groter, vanaf het eind van de 19e eeuw zijn grote delen van de Sallandse Heuvelrug met overwegend naaldbomen beplant. Naast het pad groeit Rode bosbes. Het verschil met de Blauwe bosbes is duidelijk te zien: de Rode bosbes

zit nog vol in het stevige, haast vlezige blad, terwijl de Blauwe bosbes in de winter zijn blad verliest en nu net begint uit te lopen. Na het oversteken van de heide bereiken we de bosrand, waar zich een verdwaald sprietje bamboe vertoont. Misschien heeft iemand wat tuinafval gestort?

Na de heide komen we bij het laatste deel van de wandeling, een lang recht pad dat ons het bos uit voert. Terwijl het landschap om ons heen verandert, veranderen de planten in de berm mee. Eerst zien we nog wat Vingerhoedskruid, maar als we in een brede beukenlaan tussen de akkers lopen zien we de rozetten van Wilde peen, de kleine bloemetjes van Klimopereprijs en een viooltje. Na determineren blijkt het heel toepasselijk een Maarts viooltje te zijn, iets waar we ook met een nostalgisch oude flora goed uit konden komen. We zien station Holten al liggen, het eindpunt van onze wandeling.

We hebben zes uur over onze

wandeling gedaan, genietend van het mooie weer en kletsend op de langere soortenarme stukken. Van Eeden was waarschijnlijk een stuk sneller, maar wij hadden meer taart!

Tekst: Brechtje van Amstel, Elske Kloen en Cathalijn Konijnenberg (Sjoc, NJN)

Met dank aan: Titus van de Berg, Frits van Dijk, Mabeth van Duin, Katinka Jacobs en Jella Loose

Oplossing puzzel pagina 7

Van links naar rechts en van boven naar beneden (tussen haakjes: Linneaanse klasse): Draadereprijs (Diandria), Aardbeiganzerik (Isocandria), Zeepostelein (Decandria), Grote klaproos (Polyandria), Lidsteng (Monandria), Oeverkruid (Tetrandia), Italiaans raigras (Triandria), Valse salie (Didynamia), Moeraswederik (Pentandria), Zwanenbloem (Enneandria), Eenbes (Octandria), Beenbreek (Hexandria).

Erratum

In de vorige puzzel (PLANTEN no. 4) staat een fout. De afgebeelde vruchtstand was niet van Beemdtkroon maar van Blauwe knoop. Ze lijken op elkaar, maar die 'blaadjes' ertussen krijgt Beemdtkroon niet.